

До съдия Галина Захарова
председател на ВКС

Предложение

от Евгений Стайков – заместник на председателя на ВКС и
ръководител на Търговската колегия

Относно: искане по чл. 5 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСГК, ОСТК и ОСГТК на ВКС (приети с решение на Пленума на ВКС от 15.11.2022 г.).

Уважаема съдия Захарова,

С определение № 2078/25.04.2024 г., постановено по ч.гр.д. №168/2024 г. на ВКС, IV г.о., касационният състав е предложил на основание чл. 292 ГПК на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд да постанови тълкувателно решение по въпроса: **„Какви са правомощията на съда при противоречиво упражняване на процесуални права от двама управители на търговско дружество, действащи „заедно и поотделно“, и при заявени едновременно по делото противоречиви изявления от името на представляваното от тях дружество“.**

В Търговската колегия на ВКС съществува противоречива практика по въпрос, функционално свързан с поставения по-горе въпрос, относим към осъществяването на представителната власт на управителите на търговското дружество, а именно: за правомощията на съда, когато в учредителния акт е предвидено, че двамата управители представляват дружеството само „заедно“ и единият управител предприеме правни действия от името на дружеството срещу трето лице с твърдение за защита на значим интерес на дружеството, а другият управител не дава съгласие за тях.

Според едно от вижданията, застъпено в определение № 1/02.01.2024 г. по т.д. № 522/2023 г. на ВКС, I т.о.; определение № 291/09.02.2024 г. по т.д. № 567/2023 г. на ВКС, II т.о; определение № 355/16.02.2024 г. по т.д. № 565/2023 г. на ВКС, I т.о.; определение №462/28.02.2024 г. по т.д. № 2664/2022 г. на ВКС, II т.о. и др. при вписано в ТРРЮЛНЦ съвместно представителство на повече от един управител на търговско дружество е недопустимо то да бъде процесуално

представявано от адвокат, който е упълномощен да представлява търговеца само от единия от управителите, а още по-малко от един от съдружниците. Такова представителство би било допустимо единствено в хипотеза, в която другият управител е насрещна по делото страна, но не и в случая, когато с исковата молба са предявени от името на дружеството искове срещу трето лице – търговец. Посочено е, че правилата относно учредяване на представителната власт за дружество с ограничена отговорност по чл. 30 ал. 1 ГПК във връзка с чл. 141 ал. 2 и ал. 6 ТЗ са императивни. Признаването на самостоятелно процесуално представителство на един от управителите при предвидено с учредителния акт съвместно представителство на няколко управители, би означавало да се признае право на такива управители не само да предявяват искове срещу трети лица, но и да обжалват съдебни решения по реда на инстанционния контрол, с което ще се дерогират правилата за процесуална легитимация и императивните разпоредби за представителството, уредени в ГПК. В определение №462/28.02.2024 г. по т.д. № 2664/2022 г. са изложени съображения, че практиката на Европейския съд по правата на човека във връзка с правото на лице, което твърди, че е „жертва“, да сезира съда с жалба по Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи не дерогират националните правила за представителство на търговските дружества, както и императивните норми, уреждащи легитимацията на страните в производствата пред съдилищата на държавите по Конвенцията. Аргументирано е виждане за недопустимост да бъде назначен особен представител на дружеството, поради липсата на предвидените в чл. 29 ал. 4 ГПК предпоставки за това.

Според друго становище, застъпено в определение № 485/29.02.2024 г. по ч.т.д. № 1396/2023 г. на ВКС, I т.о. и определение № 647/18.03.2024 г. по ч.т.д. № 168/2024 г. на ВКС, I т.о.; е допустимо при наличие на „изключителни обстоятелства“, единият от управителите при предвидено в учредителния акт съвместно представителство да представлява дружеството в производството срещу трето лице. Посочено е, че при наличие на важни и убедителни причини, доказващи, че е практически или ефективно невъзможно дружеството да се защити, съобразно наложилите се в практиката на ЕСПЧ принципи, националният съд следва да установи дали са налице процесуални гаранции, за осъществяване на безспорно допустима материално-правна защита на интересите на дружеството. Приема се, че такава гаранция е изводима от разпоредбата на чл. 137, ал. 1, т. 8 ТЗ, която следва да се приложи аналогично, защото ответник не е пряко управителят, а трето лице. Обоснован е извода, че при съвпадащи интереси на надаващия съгласие управител, и на ответника, резултат от предходно осъществено поведение на този управител в противоречие със задълженията му за

лоялност към дружеството, представителството на защитаващия дружеството управител е на различно основание от това по чл. 141 , ал. 2, предл.1, ТЗ - не като органен представител според учредителния акт, а като представител ad hoc.

В трета група определения: определение № 58/11.01.2024 г. по т.д. № 518/2023 г. на ВКС, II т.о.; определение № 378/19.02.2024 г. по т.д. № 28/2024 г. на ВКС, II т.о; определение № 762/27.03.2024 г. по т.д. № 523/2024 г. на ВКС, II т.о., се посочва, че за защита на интересите на дружеството при противоречие между двамата управители, представляващи дружеството заедно, е недопустимо единият управител сам да представлява дружеството по иск срещу трето лице. Същевременно обаче се приема, че правото на иск за защита на интересите на дружеството от страна на единия управител, следва от основния принцип, провъзгласен в чл. 6 и чл. 13 ЕКПЧ и чл. 51 , ал. 1 от Хартата за основните права на Европейския съюз за ефективен достъп до правосъдие и ефективна съдебна защита. Посочено е, че процесуалните правила относно съдебните производства, предназначени да гарантират защитата на правата, които страните в процеса черпят от правото на ЕС, не трябва да правят практически невъзможно или изключително трудно тяхното упражняване. Застъпва се виждането, че е налице национална правна норма, която представлява ефективно средство за защита на търговското дружество, а именно нормата на чл. 29, ал. 4 ГПК. Акцентирано е върху практиката на ВКС по приложение на чл. 29, ал. 4 ГПК, предвиждаща, че при противоречие между интересите на представляван и представител, съдът назначава особен представител и определя дали разноските следва да се поемат от представлявания или от представителя. Излагат се доводи, че доколкото законодателят не е предвидил правна норма за защита на правата на ищец – търговско дружество в случай на противоречие между двамата управители, когато представителството е само съвместно, нормата на чл. 29, ал. 4 ГПК следва да се приложи и спрямо ищец - търговско дружество, спрямо което не може да се осъществи надлежно представителство. Аргумент за назначаване на особен представител в този случай се черпи и от аналогията на чл. 29, ал. 2 ГПК, уреждаща липсата на дееспособност и липса на законна представителна власт и попечител на лице, спрямо което трябва да се извършат нетърпящи отлагане процесуални действия.

Считам, че са налице условията по чл. 5 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСГК, ОСТК и ОСГТК на ВКС (приети с решение на Пленума на ВКС от 15.11.2022 г.), поради което Ви моля на основание чл. 125 ЗСВ да направите искане до Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд за приемане на тълкувателно решение по същото

тълкувателно дело, освен по въпроса, поставен по реда на чл. 292 ГПК в определение № 2078/25.04.2024 г., по ч.гр.д. №168/2024 г. на ВКС, IV г.о., така и по въпроса: *„Какви са правомощията на съда, когато в учредителния акт е предвидено, че двамата управители представляват дружеството само „заедно“ и единият управител предприеме правни действия от името на дружеството срещу трето лице с твърдение за защита на значим интерес на дружеството, а другият управител не дава съгласие за тях“.*

Евгений Стайков: заместник на председателя на ВКС и
ръководител на Търговската колегия